

ČESKÁ REPUBLIKA

8 To 74/2013

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 21. srpna 2013 v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Lněničky a soudců JUDr. Petra Smrže a JUDr. Alexandry Novákové v trestní věci obžalované
odvolání **státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích** proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. dubna 2013 sp. zn. 20 T 8/2013-417 a rozhodl

t a k t o :

Podle § 258 odst. 1 písm. d/, odst. 2 trestního řádu se napadený rozsudek **částečně zrušuje**, a to ve výroku o trestu.

Podle § 259 odst. 3 trestního řádu se **znovu rozhoduje** tak, že se obžalovaná **odsuzuje** podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání **11 (jedenácti) let**.

Podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku se obžalovaná pro výkon tohoto trestu zařazuje do **věznice s ostrahou**.

O d ů v o d n ě n í

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. dubna 2013 sp. zn. 20 T 8/2013-417 byla obžalovaná : uznána vinnou jednáním spočívajícím v tom, že *poté, co byla nejméně od počátku roku 2012 přemlouvána svoji dcerou poškozenou* , ke společné sebevraždě, a to s ohledem na psychické problémy poškozené a v důsledku toho zhoršující se psychický stav, v blíže nezjištěné době od večerních hodin dne 3.9.2012 do 14.00 hodin dne 6.9.2012 v katastrálním území Svinná Lada u obce Borová Lada, okres Prachatice, na louce ve stanu, k realizaci tohoto záměru přistoupily, a to tak, že poškozená nejprve užila větší množství léků –

hypnotik (Midazolam) a antidepresiv (Citalopram), jejichž užití ji přivodilo stav hlubokého spánku, avšak nevedlo k její smrti, poté ji obžalovaná v tomto stavu na základě předchozí domluvy a požadavku poškozené nejprve dvakrát řízla do zápěstí levé ruky v úmyslu usmrtit jí vykrvácením a když ani to nevedlo ke smrti poškozené, této opět s úmyslem ji usmrtit, prořízla krk kobercovým odlamovacím nožem, následně se sama pokusila o sebevraždu požitím stejných léků jako poškozená a opakovaným pořezáním se na krku, což však k její smrti nevedlo, zatímco poškozená utrpěla hlubokou řeznou ránu vpředu na krku pronikající k zadní stěně hltanu mezi jazyčkou a hrtanem přetětí vnitřní krkavice vpravo, v důsledku čehož na místě zemřela.

Toto jednání bylo kvalifikováno jako zločin vraždy podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku, a obžalované za něj byl podle § 140 odst. 1 za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání osmi let, pro jehož výkon byla za použití modifikačního ustanovení § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazena do věznice s dozorem.

Proti tomuto rozsudku podal ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. ř. odvolání státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích (dále jen "státní zástupce").

Toto odvolání, podané v neprospěch obžalované, směřuje toliko do výroku o trestu. Státní zástupce se především neztotožňuje s názorem soudu prvního stupně, že ve výměře ukládaného trestu je nutno zohlednit svolení poškozené k jejímu vlastnímu usmrcení. Obžalovaná se svého jednání dopustila jako zcela příčetná pachatelka, a to vůči své dceři, jíž bylo v době jejího usmrcení necelých devatenáct let a které, pokud věděla o nějakých jejích psychických problémech, měla být oporou. Odvolatel vyslovuje i nesouhlas s postojem nalézacího soudu, jestliže cítil nutnost uložením trestu ve snížené výměře odlišit tento případ od jiných trestných činů stejného typu, kdy dochází k usmrcení jiné osoby v afektu, ze žárlivosti, ziskuchtivosti, resp. z obdobných pohnutek. Naopak právě okolnost, že obžalovaná jednala uváženě, že spáchání trestného činu do jisté míry naplánovala, považuje spíše za okolnost přitěžující. S ohledem na přítomnost poměrně širokého okruhu okolností, které je třeba hodnotit v neprospěch obžalované, tedy považuje trest odnětí svobody uložený pod spodní hranicí zákonné trestní sazby za nepřiměřeně mírný, nerefluktující zásady pro ukládání trestu podle § 39 a násl. tr. zákoníku a konkrétní ustanovení pro ukládání trestu odnětí svobody uvedené v § 55 a násl. tr. zákoníku. Ze stejných důvodů se neztotožňuje ani se zařazením obžalované pro výkon uloženého trestu toliko do věznice s dozorem.

Proto navrhuje, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek v celém výroku o trestu zrušil a znovu sám rozhodl tak, že se obžalované při nezměněném výroku o vině ukládá nepodmíněný trest odnětí svobody v polovině zákonné trestní sazby, pro jehož výkon by byla zařazena do věznice se zvýšenou ostrahou.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž bylo odvolání podáno, jakož i zákonnost postupu řízení, jež jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. Zabýval se i tím, zda napadený rozsudek a jemu předcházející řízení nevykazují vady, jež odvoláním vytýkány nejsou, avšak mohly by mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno, a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Jak odvolací soud zjistil, přípravné řízení i řízení před soudem prvního stupně proběhlo v plném souladu s odpovídajícími ustanoveními trestního řádu, přičemž všechna procesní práva obžalované, zejména její právo na obhajobu, byla dodržena.

Skutková zjištění soudu prvního stupně shledal Vrchní soud v Praze správnými. Nalézací soud si v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř. zajistil dostatečné důkazní podklady pro zákonné meritorní rozhodnutí a tyto v hlavním líčení náležitě provedené důkazy podle zjištění odvolacího soudu hodnotil na základě své volné úvahy jednotlivě, v jejich souhrnu i ve všech vzájemných souvislostech tak, jak mu ukládá ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a na základě logického myšlenkového postupu pak učinil správné skutkové závěry.

Proti těm, jak shora uvedeno, státní zástupce žádné námitky neuplatňuje. Nic nenamítá ani vůči právní kvalifikaci jednání obžalované, ačkoliv by tento postup byl podle zjištění odvolacího soudu zcela namístě. Nutno podotknout, že zde si v odůvodnění podaného odvolání poněkud protiřečí, jestliže na jedné straně vyslovuje souhlas s právním posouzením jednání obžalované toliko zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, avšak současně zcela správně konstatuje, že obžalovaná "*... jednala uváženě, že spáchání trestného činu do jisté míry naplánovala*". Za této situace byla namístě právní kvalifikace jejího jednání zločinem vraždy podle § 140 odst. 2 tr. zákoníku, neboť se svého jednání dopustila nejen s rozmyslem, ale i po předchozím uvážení – s eventualitou, že se poškozené nemusí sebevraždou požitím většího množství medikamentů podařit, obě kalkulovaly a obžalovaná byla pro tento případ připravena přání své dcery vyhovět a způsobit jí řezná poranění, jež povedou k jejímu vykrvácení. Dokonce byla v tomto směru ze strany poškozené konkrétně instruována, jakým způsobem má vést řezné rány na zápěstí a byla za tím účelem vybavena ostrým kobercovým odlamovacím nožem. Když pak tato předpokládaná eventualita nastala, obžalovaná podle tohoto "krizového" scénáře chladnokrevně a bez zaváhání jednala.

Vzhledem k tomu, že trestní řízení proti obžalované bylo od počátku vedeno toliko pro zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a takto bylo její jednání i zažalováno a následně posouzeno i soudem prvního stupně, přičemž odvolatel vyslovil s touto právní kvalifikací výslovný souhlas, konstatuje Vrchní soud v Praze své výhrady vůči této kvalifikaci pouze v akademické rovině a výrok o vině ponechal v platnosti.

Oproti tomu je však plně namístě vyslovit souhlas s námitkami státního zástupce směřujícími do výroku o uloženém trestu odnětí svobody.

Zde je nutno dát odvolateli za pravdu, že soud prvního stupně v odůvodnění na str. 14 napadeného rozhodnutí sice správně vystihl důvody, proč se tento případ odlišuje od jiných trestných činů téhož typu, kdy dochází k usmrcení jiné osoby v afektu, ze žárlivosti, ziskuchtivosti či z jiných obdobných, z běžného lidského hlediska snáze vysvětlitelných pohnutek, avšak z těchto důvodů z nich vyvodil zcela opačné závěry, jestliže je posoudil jako okolnosti polehčující, a to dokonce natolik, že je shledal opravňujícími k aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, umožňujícímu mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod spodní hranici zákonné trestní sazby.

Podle zjištění odvolacího soudu je naopak namístě hodnotit tyto skutečnosti jako okolnosti, jež obžalované přitěžují.

Obžalovaná jako matka poškozené věděla o jejích psychických potížích, a do jisté míry se zpočátku pokoušela její problémy řešit, avšak zcela nedůsledně a následně zcela

nekriticky respektovala přání své dcery zemřít. To, že měla v úmyslu usmrtit i sebe, že obě chtěly zemřít společně, vnímá jako skutečnost, jež jí svým způsobem vyvíňuje či jako něco, co její jednání do jisté míry omlouvá.

Předem udělené svolení poškozeného, pokud jde o úmyslné usmrcení ze strany jiné osoby, je pochopitelně z trestněprávního hlediska zcela nepřípustné. Této skutečnosti si byla obžalovaná koneckonců i podle vlastního vyjádření v objektivní rovině plně vědoma. Jde o poměrně inteligentní ženu, která je schopna plnohodnotných samostatných úvah a logických závěrů. Byla si vědoma toho, že její jednání je z obecně společenského hlediska zcela nepřijatelné a přísně trestné, avšak touto skutečností se necítila být svázána a svůj náhled na otázky života a smrti, jakož i své přesvědčení možnosti života či existence mimo tento reálný svět těmto hlediskům a společensky všeobecně uznávaným a důrazně právně chráněným hodnotám zcela nadřadila. Otázkou možného vlastního trestního postihu se přitom zabývat nemusela a zjevně ani nezabývala, neboť nepočítala s tím, že z této oběma předem naplánované "akce" vyjde živá.

Poškozená v době své smrti ještě nedosáhla věku devatenácti let. Šlo tedy o mladou, dosud nevyzrálou osobnost, jejíž duševní vývoj nebyl zcela ukončen. Cílem obžalované jako její matky tedy mělo být svou dceru, se kterou podle svého vlastního vyjádření cítila nejsilnější duševní souznění, chránit a usměrňovat vývoj její osobnosti tak, aby byla schopna svůj život plnohodnotně prožít. Jak vyšlo během dokazování najevo, předpoklady pro to poškozená rozhodně nepostrádala. Vzdor svým psychickým problémům byla schopna dosahovat dobrých studijních výsledků, byla soutěživá; nemohla jí tedy chybět ani jistá osobní ctižádost, ani snaha po uplatnění svých schopností. Namísto toho se jí však obžalovaná nejenže nepokusila sebevražedný úmysl rozmluvit či zabránit jí v něm, ale vcelku chladnokrevně jej dokonce sama realizovala. Tím poškozenou nenávratně připravila o šanci její suicidiální záměry přehodnotit, což vyznívá tragicky o to více, že obžalovaná, která měla v době spáchání zažalovaného jednání shodný záměr, sama v průběhu dosavadního trestního řízení tento svůj postoj zcela přehodnotila; jde přitom o dospělou, zralou ženu, jejíž duševní vývoj byl již dávno ukončen. Z toho vyplývá i logický závěr, že jediný pocit viny, který po usmrcení dcery pociťovala, a to že se jí nepodařilo usmrtit i sebe, již není zdaleka tak intenzivní (pokud v ní vůbec nějaký zůstal). Ve světle této její proměny vyznívá poněkud paradoxně, že ve vztahu k usmrcení poškozené obžalovaná stále zaujímá zcela nekritický postoj a naopak stále je přesvědčena, že pro ni udělala to nejlepší, co pro ni jako matka udělat mohla.

Plná přičetnost obžalované a především pak absence jakéhokoliv pocitu viny či alespoň kritického náhledu na vlastní jednání, jež podstatným způsobem snižuje možnost její resocializace rozhodně nejsou skutečnostmi, které by mohly být důvodem k aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody; naopak podle názoru odvolacího soudu tento postup zcela vylučují. Jediné okolnosti, jež hovoří v její prospěch, jsou její dosavadní trestní bezúhonnost a plné doznání.

Za této situace dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, při respektování všech zásad pro ukládání trestních sankcí, uvedených v ustanoveních § 37 a 38 tr. zákoníku a hledisek rozhodných pro výměru trestu, uvedená v § 39 tr. zákoníku je namístež uložení trestu odnětí svobody v rámci základní trestní sazby, uvedené v § 140 odst. 1 tr. zákoníku (rozpětí od deseti do osmnácti let), byť při její spodní hranici. Proto podle § 258 odst. 1 písm. d/, odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil, a to ve výroku o trestu, a při nezměněném výroku o vině

znovu podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl tak, že obžalované I. § uložil trest odnětí svobody v trvání jedenácti roků.

Pro výkon tohoto trestu jí pak za použití modifikačního ustanovení § 56 odst. 3 tr. ř. zařadil do věznice s ostrahou, tj. do věznice o jeden stupeň mírnější, než kam by měla být s ohledem na délku trestu a vzhledem k charakteru trestné činnosti, za který byl trest uložen, podle § 56 odst. 2 písm. d/ tr. zákoníku standardně zákonně zařazena (věznice se zvýšenou ostrahou), neboť jde o prvotrestanou pachatelku, vůči níž ještě není nutno uplatňovat trestní represí v tom nejpřísnějším možném vězeňském režimu.

P o u ě e n í : Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i v neprospěch obžalovaného, obžalovaný pro nesprávnost výroku toho rozhodnutí, které se ho bezprostředně dotýká, a to pouze prostřednictvím svého obhájce, jinak se takové podání za dovolání nepovažuje, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky.

V Praze dne 21. srpna 2013

Předseda senátu:
JUDr. Jiří LNĚNÍČKA, v. r.

Zpracoval: JUDr. Petr SMRŽ

Za správnost vyhotovení: Klára BAXOVÁ

